

ЕКОНОМІКА
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

ENVIRONMENTAL
ECONOMICS

УДК 338.43; 330.15; 631.95
JEL Classification Q11, Q42

Уніят Людмила

к.е.н., доцент, докторант кафедри обліку
та економіко-правового забезпечення агропромислового бізнесу
Тернопільський національний економічний університет
м. Тернопіль, Україна
E-mail: luda@uniyat.in.ua

МОТИВАЦІЙНІ АСПЕКТИ АКТИВІЗАЦІЇ ВИКОРИСТАННЯ СОНЯЧНОЇ ЕНЕРГІЇ У АГРОПРОМИСЛОВОМУ БІЗНЕСІ

Анотація

Вступ. Нагальні потреби підвищення економічної ефективності агропромислового бізнесу та конкурентоспроможності його продукції обумовлюють об'єктивну необхідність пошуку шляхів зменшення її собівартості, інноваційних методів використання ресурсів відновлюваних джерел енергії, виявлення потенційних резервів підвищення доходності та прибутковості суб'єктів бізнесу.

Теоретичною і методичною основою даного дослідження стали праці вітчизняних і зарубіжних вчених, нормативно-правові документи з питань агропромислового бізнесу.

Методи. У дослідженні використано монографічний, економіко-статистичний, метод порівняльного аналізу, узагальнення, абстрактно-логічний та інші методи.

Результати. У статті проведено аналіз динаміки повної собівартості та цін реалізації продукції рослинництва і тваринництва, визначено тенденції у аграрному виробництві за останні 16 років; розкрито теоретичні аспекти мотивації інноваційного розвитку агропромислового бізнесу, використання відновлювальних джерел енергії (ВДЕ), зокрема сонячної; охарактеризовано світові тенденції з використання сонячної енергії.

Перспективи. Покращення економічно-фінансових результатів агропромислового бізнесу має здійснюватися на основі інноваційних методів використання відновлюваних джерел енергії (сонячної), що сприятиме поліпшенню конкурентоспроможності галузей і підприємств, збереженню природного та покращенню техногенного середовища життя людей.

Ключові слова: повні витрати, ефективність, інноваційний розвиток, конкурентоспроможність, агропромисловий бізнес, відновлювані джерела енергії, сонячна енергія, кліматичні умови, природне середовище, навколишнє середовище.

Вступ.

Ринкове середовище стимулює підприємців виробляти високоякісну і конкурентоспроможну агропромислову продукцію, запроваджувати енерго- та ресурсощадні технології, раціонально використовувати наявні ресурси, зберігати в належному стані навколишнє природне середовище. Домогтися цього можна в значній мірі за рахунок запровадження інноваційних методів з використання відновлювальних джерел енергії (ВДЕ), зокрема сонячної енергії, що дасть змогу знизити рівень собівартості та здійснювати беззбиткове виробництво агропромислової продукції.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Проблеми зниження рівня собівартості продукції, підвищення економічної ефективності агропромислового виробництва, використання відновлюваних джерел енергії та поліпшення умов навколишнього середовища висвітлено у наукових працях: Андрійчука В.Г. [1], Антонюка Л.Л. [2], Бридуна Є.В. [3], Волкова О. [5], Гуржія А.М. [6], Дація О.І. [7], Носенко Ю. [11], Садченка Є.В. [14], Скрипка Т.О. [15], Туниці Ю.Ю. [17], Шпикуляка О.Г. [19] та багатьох інших [8; 9; 10; 18]. Ці наукові розробки дуже вагомі, однак їх недостатньо для розв'язання проблем підвищення економічної ефективності агропромислового бізнесу, активізації використання сонячної енергії, поліпшення навколишнього середовища в регіонах та в Україні загалом.

Мета.

Метою досліджень є аналіз тенденцій агропромислового бізнесу в динаміці, виділення чинників економічної ефективності та конкурентоспроможності продукції, окреслення аспектів мотивації до активізації використання сонячної енергії.

Методологія дослідження.

Теоретичною і методичною основою дослідження стали наукові праці зарубіжних й вітчизняних вчених, нормативно-правові та інші директивні документи з питань розвитку економіки агропромислового бізнесу, використання ВДЕ, необхідності покращення навколишнього середовища.

Результати.

Результати дослідження показали, що у практичній діяльності підприємств як окремих регіонів, так і України загалом за останні роки виявлено чітку тенденцію до зростання повної собівартості 1 ц реалізованої сільськогосподарської продукції, яка є сировиною для виготовлення продуктів харчування в підприємствах переробної промисловості. Стрімке зростання повної собівартості 1 ц реалізованої аграрної продукції упродовж 2000-2016 рр. в підприємствах Тернопільської області наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Динаміка повної собівартості 1 ц основних видів реалізованої продукції в аграрних підприємствах Тернопільської області, грн.*

Види продукції	Роки					2016 р. в % до 2010 р.
	2000	2005	2010	2015	2016	
Продукція рослинництва						
Зернові та зернобобові культури	30,3	43,9	99,5	190,74	218,0	719,5
Цукрові буряки	12,1	15,2	66,8	57,1	62,8	519,0
Картопля	40,3	53,9	140,5	145,9	186,5	462,8
Овочі відкритого ґрунту	30,8	53,2	121,8	101,05	222,5	722,4
Продукція тваринництва						
Велика рогата худоба на м'ясо	363,4	741,5	1142,9	2292,6	2354,6	647,9
Свині на м'ясо	778,2	979,4	1278,2	1713,6	2158,5	277,4
Птиця на м'ясо	425,3	961,2	793,8	1678,2	2200,4	517,4
Молоко	59,7	91,4	209,5	376,22	435,3	729,1
Яйця, 1 тис. шт.	211,6	213,8	415,8	779,9	848,7	401,1

*Джерело: [4].

Як видно з таблиці, повна собівартість 1 ц реалізованої продукції упродовж 2000-2016 рр. за всіма видами збільшилась: зернових і зернобобових культур – у 7,2 рази; цукрових буряків – 5,2; картоплі – 4,6; овочів відкритого ґрунту – 7,2; великої рогатої худоби на м'ясо – 6,5; свиней на м'ясо – 2,8; птиці на м'ясо 5,2; молока – 7,3 та яєць – у 4,0 рази. Таке стрімке підвищення повної

собівартості сільськогосподарської продукції обумовило відповідне зростання цін на сировину для переробних підприємств та кінцеву продукцію для споживачів.

Все це призвело до значного подорожчання продуктів харчування, зменшення купівельної спроможності нашого населення, погіршення рівня його життя та соціальної напруги в суспільстві України.

Варто зазначити, що зростання повної собівартості усіх видів сільськогосподарської продукції відбувалось під дією комплексу внутрішніх і зовнішніх чинників. Водночас зовнішні чинники (вартість нафтопродуктів і матеріально-технічних засобів, мінеральних добрив і засобів захисту рослин, природно-кліматичні умови, державна підтримка та сприяння розвитку агропромислового бізнесу, ціноутворення та ін.) здійснюють значно більший вплив на економічні результати діяльності підприємств, рівень їх конкурентоспроможності. Зростання рівня собівартості аграрної продукції зумовило зростання цін реалізації, що призвело до суттєвого підвищення цін у роздрібній торгівлі, інфляції, обезцінення національної валюти (табл. 2).

Таблиця 2

Динаміка середніх цін реалізації основних видів сільськогосподарської продукції в підприємствах Тернопільської області, грн/ц.

Види продукції	Роки				
	2000	2005	2010	2015	2016
Продукція рослинництва					
Зернові та зернобобові культури	50,7	45,3	112,0	266,6	317,8
Цукрові буряки	11,6	18,7	80,1	84,1	89,0
Картопля	43,9	65,4	187,6	184,5	120,1
Овочі відкритого ґрунту	38,8	68,4	205,6	1227,9	2150,1
Продукція тваринництва					
Велика рогата худоба на м'ясо	198,1	564,3	883,0	2293,5	2098,4
Свині на м'ясо	321,4	984,3	1190,8	1715,0	2400,3
Птиця на м'ясо	276,0	595,9	874,3	1541,6	1392,6
Молоко	54,1	113,5	280,0	472,3	569,2
Яйця, 1 тис. шт.	220,2	248,2	423,4	1069,6	1087,9

*Джерело: [4].

Як свідчать дані таблиці 2, ціна реалізації за основними видами сільськогосподарської продукції упродовж 2000-2016 рр. збільшилась: зернових і зернобобових культур – у 6,3 рази; цукрових буряків – 7,7; картоплі – 2,7; овочів – 55,4; великої рогатої худоби на м'ясо – 10,6; свиней – 7,5; птиці на м'ясо – 5; молока – 10,5; яєць – у 4,9 рази. Слід підкреслити, що навіть при такому стрімкому зростанні цін, окремі види продукції, види діяльності в багатьох підприємствах України та її регіонах були збиткові, розвиток їх економіки гальмувався застосуванням відсталої технології виробництва сільськогосподарської продукції та її переробки, кінцева продукція харчування за трудомісткістю та конкурентоспроможністю поступалася імпортній.

Слід зазначити, що сучасні ринкові вимоги та практика діяльності агропромислових підприємств обумовлюють нагальну потребу запровадження інноваційних, ресурсоощадних технологій виробництва аграрної продукції, її переробки та реалізації конкурентоспроможних продуктів харчування на внутрішніх і зовнішніх ринках. Допомоги у вирішенні цієї надзвичайно важливої проблеми АПК України в значній мірі можна шляхом активізації використання в даній галузі відновлювальних джерел енергії (ВДЕ), зокрема сонячної енергії.

Варто зазначити, що активізація використання сонячної енергії, як на рівні підприємства, регіону, так і країни загалом обумовлена багатьма мотиваційними аспектами розвитку економіки агропромислового бізнесу, зокрема: економічним; екологічним; соціальним; природно-кліматичним; державним (політичним); зарубіжним досвідом та ін.

Економічний аспект мотивації інноваційного розвитку складових агропромислового бізнесу

має полягати у поліпшенні виробничих, економічних і фінансових результатів на рівні підприємств, адміністративних районів, областей і регіонів та України загалом.

Діяльність підприємств в сучасних умовах має спрямовуватись за принципом – «виробляти продукцію не на склад, а таку якісну продукцію, яка користується попитом і можна її продати». Досягти цього можна шляхом використання інноваційно-інвестиційних та ресурсощадних технологій: при виробництві сільськогосподарської продукції (рослинництва, тваринництва) та наданні послуг; на переробці аграрної сировини і випуску високоякісної та конкурентоспроможної продукції на внутрішній та зовнішній ринки.

Досягнення поставлених завдань в значній мірі обумовлено необхідністю встановлення справедливих економічних взаємовідносин між виробниками аграрної продукції й переробними підприємствами, які б змогли забезпечити виробничі потужності останніх.

Слід зауважити, що в тих регіонах, де є сприятливі кліматично-виробничі умови (природні, трудові ресурси тощо) доцільно створювати нові робочі місця з виготовлення готових для споживання продуктів харчування, особливо для військових потреб та експортних цілей.

Потребує поліпшення діяльності в рамках агропромислового бізнесу маркетингова служба.

Екологічний аспект мотивації інноваційного розвитку агропромислового бізнесу має спрямовуватись на приведення технології агропромислового виробництва у відповідність з екологічними вимогами та заходами природоохоронного менеджменту в системі виробничо-господарської діяльності кожного підприємства.

На даний час, як твердить член-кореспондент НАН України Ю.Ю. Туниця [17, с. 104], потрібно поки що йти двома магістральними шляхами: вирішення проблеми охорони навколишнього середовища та сталого розвитку.

Варто зауважити, що в сучасних умовах аграрні та промислові підприємства (свинокомплекси, птахофабрики, м'ясокомбінати, молокозаводи, цукрові заводи та ін.) часто-густо у своїй діяльності допускають порушення вимог екології і довкілля, а саме: здійснюють викиди своїх відходів у річки, чагарники, лісосмуги та ін. На жаль, в Україні поки що немає високотехнологічних заводів з переробки сміття, що призводить до забруднення значних територій, водних ресурсів, розповсюдження хвороб тощо. Це підтверджується негативним досвідом експлуатації ЧАЕС, діяльності промислово-гірничих комбінатів, досвідом з переробки відходів у певних регіонах тощо.

За офіційними даними, як повідомляє проф. Є.В. Бридун [3, с. 106], останнім часом в Україні, внаслідок погіршення екологічного стану, мають місце втрати ВВП в розмірі 10-15% щороку. Через погіршення якості природного середовища ускладнюються проблеми соціально-економічного розвитку. Подолання цих негативних явищ вчений вбачає через формування еколого-безпечної та економічно-доцільної системи господарювання, спрямованої на зменшення негативного впливу суб'єктів господарювання на природне життєве середовище [3, с. 106].

Суспільна практика засвідчила, що високоіндустріальне промислове і аграрне виробництво в регіонах України функціонує одночасно із інтенсивним використанням обмежених природних ресурсів, виділяються відходи, забруднюється довкілля та істотно змінюються умови зовнішнього середовища. Такі реалії життя обумовлюють необхідність виділення значних коштів на відтворення, раціональне використання і охорону навколишнього середовища.

Значна роль у вирішенні цієї проблеми належить активізації використання відновлюваних джерел енергії, необхідної для виробничих потреб в агропромисловому бізнесі.

Соціальний аспект мотивації до активізації використання сонячної енергії у агропромисловому бізнесі полягає у розвитку ресурсозбереження, становленні та зміні стилю життя в напрямі розвитку нового еколого-економічного мислення, ощадливого використання природних ресурсів, поліпшення навколишнього середовища, пошуку нових ВДЕ.

Варто зазначити, що подолання наявних у світовій практиці негативних тенденцій у використанні природних ресурсів, створенні належного життєвого середовища можливе лише за умови докорінної зміни пріоритетів еколого-економічного розвитку країн, які розвиваються, переходу

до інноваційної стратегії зростання на основі ресурсозберігаючих технологій.

Відомий вчений Ю.Ю. Туниця пише: «Якщо людство дійсно прагне досягти сталого розвитку, як це передбачено «Порядком денним на XXI століття» («Ріо – 92»), то воно повинно відмовитися від традиційного економічного мислення XX століття і перейти на вищий рівень нового еколого-економічного мислення. Для цього потрібно здійснити радикальні економічні реформи, а також започаткувати підготовку спеціалістів нової ери, спроможних поєднувати вирішення проблем задоволення економічних потреб з екологічними вимогами» [17, с. 146].

Державний (політичний) аспект мотивації полягає в активізації застосування інновацій в усіх сферах національної економіки, зокрема використання сонячної енергії у агропромисловому бізнесі має спрямовуватися на забезпечення збалансованої взаємодії наукового, технічного і природно-виробничого потенціалів. Враховуючи те, що екстенсивний шлях економічного зростання в Україні вичерпав свої можливості, державний аспект подальшого розвитку економіки має здійснюватися у напрямі формування інвестиційно-інноваційної моделі її розвитку, як об'єктивної необхідності розвитку бізнесу. При цьому об'єктом інноваційної політики мають стати як окремі наукові, виробничі підприємства, так і налагодженість та стабільність їхнього взаємозв'язку, системність взаємодії у процесі створення інновацій.

Державна мотивація активізації інноваційної політики має спрямовуватися на підтримку і сприяння інноваційному процесу в напрямі компенсації інвесторам необхідних витрат шляхом надання фінансових ресурсів через систему пільгового кредитування, оподаткування, оренди матеріально-технічних засобів на пільгових умовах, лізингу, послуг в правовій, інформаційній та інших сферах.

В Україні з 2002 р. діє закон «Про інноваційну діяльність», яким визначено мету і принципи державної інноваційної політики – створення соціально-економічних, організаційних і правових умов для ефективного відтворення, розвитку й використання науково-технічного потенціалу країни, забезпечення впровадження сучасних екологічно чистих, безпечних енерго- та ресурсозберігаючих технологій, виробництва та реалізації нових видів конкурентоспроможної продукції.

Державна стратегія щодо забезпечення інноваційного розвитку агропромислового бізнесу має спрямовуватись на виконання наступних першочергових завдань:

- розроблення рекомендацій національного і регіонального рівнів, спрямованих на підвищення якісних характеристик вітчизняного науково-технологічного потенціалу в АПК, створення умов для освоєння інноваційних, ресурсощадних технологій, всебічного розвитку та підготовки відповідних кадрів для умов інноваційного середовища;
- мотивація суб'єктів агропромислового бізнесу до активізації інноваційної діяльності, використання інвестицій на збільшення виробництва інноваційної продукції;
- сприяння збільшенню попиту суб'єктів агропромислового бізнесу на інноваційні продукти, ресурсощадні технології, висококваліфіковані кадри тощо;
- активізація використання у подальшому розвитку національної (агропромислової) економіки відновлюваних джерел енергії (ВДЕ), що дасть змогу зменшити навантаження на природне середовище, поліпшити стан навколишнього середовища та, що дуже важливо, зменшити загрозу енергетичної небезпеки, подолати залежність від імпорту традиційних ресурсів (вугілля, газу, ядерного палива).

Варто відзначити, що Україна репрезентувала на кліматичній конференції ООН у Бонні (ФРН 2017 р.) план майже повного переходу на відновлювану енергетику до 2050 р. Згідно з ним, остаточне споживання енергії в країні до 2050 р. може знизитися на 27%, при цьому 91% енергії отримуватиметься з ВДЕ. Серед них найперспективнішими для України стануть вітрова та сонячна енергетика, а біоенергетичні технології слугуватимуть для виробництва тепла. Розвиток енергетичного сектору України передбачає, що: частка енергії вітру в структурі виробництва електрики сягатиме 45%; сонячної – 36%; біомаси та відходів у структурі виробництва теплової енергії становитиме 73% [16].

Світовий досвід – вагомий аспект мотивації прискореного використання ВДЕ (сонячної) у агропромисловому бізнесі, що дає змогу країнам домогтися високих результатів ефективності, ресурсозбереження, конкурентоспроможності у галузях національної економіки.

Опрацювання літературних джерел [7; 8; 9; 10; 11; 12] показує, що у передових країнах світу в державних програмах розвитку економіки важливе місце відводиться стимулюванню інноваційної діяльності, заохоченню дрібних і середніх дослідницьких фірм та незалежних винахідників, надається державна допомога в організації і проведенні науково-дослідних робіт, розробці інноваційних проектів.

Повчальний досвід підтримки і сприяння інноваційної діяльності варто запозичити у передових країнах світу. У США, як свідчить література [10, с. 227], програми із стимулювання інноваційної діяльності реалізуються, насамперед, через ефективну кредитну політику фінансування науки і техніки. Державна допомога на розвиток науки і техніки ґрунтується на належно відпрацьованій системі договорів.

Франція, Велика Британія, Німеччина та Японія проводять субсидіювання з державного бюджету цільових державних інноваційних програм в основних галузях економіки. Там належним чином проводиться підтримка та відбувається сприяння розробленню інноваційних проектів із використання ВДЕ.

Варто підкреслити, що погіршення умов природно-кліматичного середовища, життєвих умов в регіоні, зміна клімату, внаслідок прискорення глобалізації світової економіки, обумовлюють нагальну проблему – активізації використання ВДЕ.

Проблеми погіршення природно-кліматичних умов, життєвого середовища, зміни клімату з негативними наслідками обговорювалися на міжнародних кліматичних конференціях: в Бразилії («Ріо - 92», 1992 р.); «Ріо + 5» (Нью – Йорк, 1997 р.); «Ріо + 10» (Йоганнесбург, 2002 р.); у ФРН (Бонн, 2017 р.) [16].

На кліматичній конференції у Бонні названо основну причину глобального потепління – збільшення викидів вуглекислого газу в атмосферу, що призвело до погіршення кліматичних умов життєвого середовища, природних катаклізмів із великими негативними та руйнівними наслідками в світі [16]. Там було розглянуто комплекс питань щодо поліпшення природно-кліматичного і життєвого середовища в світі, раціонального використання природних ресурсів, активізації використання ВДЕ тощо.

Літературні джерела [11; 13; 16] засвідчують, що метод прямого перетворення сонячного випромінювання в електричну енергію є найбільш зручним для споживача. Такий метод вважається екологічно чистим засобом для одержання електроенергії на відміну інших (тепло-, гідро-, ядерні електростанції).

Висновки і перспективи.

Таким чином, виявлено чітку тенденцію в динаміці до суттєвого підвищення рівня повної собівартості 1 ц реалізованої сільськогосподарської продукції та її ціни. Це призвело до подорожчання продуктів харчування у роздрібній торгівлі, зменшення споживчого попиту та інфляційних процесів у агропромисловому бізнесі, що негативно вплинуло на економічно-фінансові результати діяльності підприємств.

Зменшити собівартість продукції та підвищити економіко-соціальну та екологічну ефективність у агропромисловому бізнесі можна шляхом активізації використання відновлюваних джерел енергії, зокрема сонячної. Прискорення використання сонячної енергії у агропромисловому бізнесі обумовлене такими мотиваційними аспектами розвитку економіки: економічний, екологічний, соціальний, державний (політичний), світовий досвід, які мають спрямовуватися на поліпшення умов життя населення.

Список використаних джерел

1. Андрійчук В.Г. Ефективність діяльності аграрних підприємств: теорія, методика, аналіз: монографія. Київ : КНЕУ, 2005. 292 с.
2. Антонюк Л.Л., Поручник А.М., Савчук В.С. Інновації, теорія, механізм розробки та комерціалізації: монографія. Київ : КНЕУ, 2003. 394 с.
3. Бридун Є.В. Моделювання страхового механізму компенсації еколого-економічних збитків: монографія. Харків : Форт, 2004. 256 с.
4. Витрати на виробництво продукції сільського господарства в сільськогосподарських підприємствах за 2016 рік. Статистичний бюлетень. 2017. Тернопіль : ГУС у Тернопільській області. 25 с.
5. Волков О., Денисенко М., Гречан А. Економіка та організація інноваційної діяльності. Київ : ЦУЛ, 2007. 662 с.
6. Гуржій А.М., Карахай Ю.В., Петренко З.О. Інноваційна діяльність в Україні: монографія. Київ : УкрІНТЕІ, 2006. 152 с.
7. Дацій О.І. Розвиток інноваційної діяльності в агропромисловому виробництві України. Київ : ННЦ «Інститут аграрної економіки», 2004. 428 с.
8. Дзядикович Ю.В. та ін. Економіка довкілля і природних ресурсів: монографія. Тернопіль : Астон, 2016. 392 с.
9. Дудар В.Т., Шумський А.В. та ін. Ефективність інноваційного розвитку агропромислового виробництва: монографія. Тернопіль : Астон, 2013. 260 с.
10. Інноваційний розвиток економіки: модель, система управління, державна політика. за ред. Л.І. Федулової. Київ : Основа, 2005. 552 с.
11. Носенко Ю. Сучасні сонячні технології. Режим доступу: www.agro-business.com.ua.
12. Прахов Б. Стимулювання винахідницької діяльності. *Інтелектуальний капітал*. 2004. № 2. С. 22-30.
13. Проект Дорожня карта розвитку відновлюваної енергетики України на період до 2020 року. Державне агенство з енергоефективності та енергозбереження України. Режим доступу: <http://saee.gov.ua/uk/pressroom/1133>.
14. Садченко Е.В. Принципы и концепции экологического маркетинга: монография. Одеса : Астропринт, 2002. 400 с.
15. Скрипко Т.О. Інноваційний менеджмент: підручник. Київ : Знання, 2011. 423 с.
16. *Сільські Вісті*. 21.11.2017. № 91.
17. Туниця Ю.Ю. Економіка і ринок: подолання суперечностей: монографія. Київ : Знання, 2006. 314 с.
18. Фінанси агропромислового виробництва. Навчальний посібник. за ред. Пархомця М.К. Тернопіль : ТНЕУ, 2015. 404 с.
19. Шпикуляк О.Г. Етапність інноваційного процесу та оцінка ефективності інноваційної діяльності. *Економіка АПК*. 2011. № 12. С. 109-116.

Статтю отримано: 08.10.2017 / Рецензування 13.11.2017 / Прийнято до друку: 25.11.2017

Lyudmila Uniati

Ph.D. (in Economics), Associate Professor, Doctoral Student
Department of Accounting and Economics-Legal Providing of Agroindustrial Business
Ternopil National Economic University
Ternopil, Ukraine
E-mail: luda@uniyat.in.ua

**THE MOTIVATIONAL ASPECTS OF SOLAR ENERGY USE ACTIVATION
IN AGROINDUSTRIAL BUSINESS**

Abstract

Introduction. The urgent needs to increase the economic efficiency of agribusiness and the competitiveness of its products impose an objective need to find a reduction of its cost, innovative methods to use a renewable energy resources, identifying potential reserves to increase an income and profitability of business entities.

The works of national and foreign scientists, normative and legal documents on question of agroindustrial business are the theoretical and methodological basis of this study.

Methods. Monographic, economical and statistical, comparative analysis, generalization, abstract and logical, and others methods are used in the research.

Results. The analysis of the dynamics of full cost price and prices for the sale of crop and livestock products is conducted in the article, the trends in agrarian production for the past 16 years have been determined; the theoretical aspects of innovative development motivation in agroindustrial business, of renewable energy sources use, in particular solar are exposed; the world trends in the solar energy use are described.

Discussion. The increase of economic and financial results of agro-business should be based on innovative methods of using renewable energy sources (solar), which will improve the competitiveness of industries and enterprises, and preserve the natural also improve the technological environment of people's life.

Keywords: full costs, efficiency, innovation development, competitiveness, agroindustrial business, renewable energy sources, solar energy, climatic conditions, natural environment, environment.

References

1. Andriychuk, V.H. (2005). *Efektivnist diyalnosti ahrarykh pidpryemstv: teoriya, metodyka, analiz: [monohrafiya]* [The efficiency of agrarian enterprises activity: theory, methodology, analysis: [monograph]]. Kyiv, Ukraine: KNEU.
2. Antonyuk, L.L., Poruchnyk, A.M., & Savchuk, V.S. (2003). *Innovatsiyi, teoriya, mekhanizm rozrobky ta komertsializatsiyi: monohrafiya* [Innovation, theory, mechanism of development and commercialization: monograph]. Kyiv, Ukraine: KNEU.
3. Brydun, Ye.V. (2004). *Modelyuvannya strakhovoho mekhanizmu kompensatsiyi ekolohe-ekonomichnykh zbytkiv: monohrafiya* [Modeling of the insurance mechanism of compensation for environmental and economic losses: monograph]. Kharkiv, Ukraine: Fort.
4. Volkov, O., Denysenko, M., & Hrechan, A. (2007). *Ekonomika ta orhanizatsiya innovatsiyanoi diyalnosti* [Economics and organization of innovation activity]. Kyiv, Ukraine: TsUL.
5. Gurzhiy, A.M., Karakhay, Yu.V., & Petrenko, Z.O. (2006). *Innovatsiyina diyalnist v Ukrayini: Monohrafiya* [Innovation activity in Ukraine: Monograph]. Kyiv, Ukraine: UkrINTEI.
6. Datsiy, O.I. (2004). *Rozvytok innovatsiyanoi diyalnosti v ahropromyslovomu vyrobnytvstvi Ukrayiny* [The development of innovative activity in agroindustrial production of Ukraine]. Kyiv, Ukraine: NNTs «Instytut ahramoi ekonomiky».
7. Dzyadykevych, Yu.V. (Eds.) (2016). *Ekonomika dovkillya i pryrodnykh resursiv: monohrafiya* [Economics of the environment and natural resources: monograph]. Ternopil, Ukraine: Aston.
8. Dudar, V.T., Shumskyy, A.V. (Eds.). (2013). *Efektivnist innovatsiyonoho rozvytku ahropromysloвого vyrobnystva: monohrafiya* [The efficiency of innovative development of agro-industrial production: monograph]. Ternopil, Ukraine: Aston.
9. Fedulova, L.I. (Ed.).(2005). *Innovatsiyyny rozvytok ekonomiky: model, systema upravlinnya, derzhavna polityka* [Innovative economic development: model, management system, state policy]. Kyiv, Ukraine: Osnova.
10. State Statistics Committee of Ukraine. (2007). *Naukova ta innovatsiyina diyalnist v Ukrayini* [Scientific and innovative activity in Ukraine]. Kyiv, Ukraine.
11. Nosenko, Yu. (2012). *Suchasni sonyachni tekhnolohiyi* [Modern Solar Technologies]. Retrieved from <http://www.agrobusiness.com.ua/2013-02-25-13-32-43/1268-2012-10-19-10-26-14.html>.
12. Prakhov, B. (2004). *Stymulyuvannya vynakhidnytskoyi diyalnosti* [Stimulation of inventive activity]. *Intelektualnyy kapital*, 2, 22-30.
13. Derzhavne ahenstvo z enerhoefektivnosti ta enerhozberezhennya Ukrayiny. *Proekt Dorozhnya karta rozvytku vidnovlyuvanoyi enerhetyky Ukrayiny na period do 2020 roku* [Project Road map for the Development of Renewable Energy of Ukraine for the period up to 2020]. Retrieved from <http://sae.gov.ua/uk/pressroom/1133>.
14. Sadchenko, E.V. (2002). *Printsipy i kontseptsiy ekolohicheskogo marketinga: monografiya* [Principles and concepts of environmental marketing: monograph]. Odesa, Ukraine: Astroprint.
15. Skrypko, T.O. (2011). *Innovatsiyyny menedzhment: pidruchnyk* [Innovation Management: Textbook]. Kyiv, Ukraine: Znannia.

16. Silski Visti. Hazeta. (2017). [Village News .Newspaper]. 91.
17. Tunytsya, Yu.Yu. (2006). *Ekonomika i ryнок: podolannya superechnostey: monohrafiya* [Economics and market: overcoming contradictions: monograph] Kyiv, Ukraine: Znannia.
18. Parkhomets, M.K. (Ed.). (2015). *Finansy agropromyslovogo vyrobnytstva. Navchalnyi posibnyk* [The finance of agroindustrial production]. Ternopil, Ukraine: TNEU.
19. Shpykulyak, O.H. (2011). Etapnist innovatsiynoho protsesu ta otsinka efektyvnosti innovatsiynoyi diyalnosti [Stage of innovation process and evaluation of the innovation activity efficiency]. *Ekonomika APK*, 12, 109-116.

Received: 10.08.2017 / Review 11.13.2017 / Accepted 11.25.2017

